

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

2 Quid operetur excommunicatio in participantibus cum excommunicato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

SECTIO II.

Quidnam operetur excommunicatio maior in his qui cum excommunicato participant.

Voniam in superioribus de participantibus speciatim non disputauimus omnia, quæ ad eos pertinent: hic breuiter commemorabimus, & in summâ redigemus. Principio ergo aduertendum est tria esse genera participantium cum excommunicato, scilicet in crimine propter quod excommunicatus est, in diuinis seu sacris actionibus, & in humanis siue politicis, seu forensibus. Quibus omnibus commune hoc est, vt nulla sit participatio cum excommunicato, nisi eius excommunicationem iâ contractam supponat: nam quæ antecedit, etiam si sit in ipso crimine propter quod lata est excommunicatione, non est participatio cum excommunicato: formaliter enim illa determinatio accipienda est: alias, ad effectum excommunicationis nihil pertinet, vt notat Felin. in c. Si concubine, de Sent. excomm. Deinde nulla est propria participatio cum excommunicato, vt nunc loquimur, nisi sit excommunicatus vitandus: qualis nunc solum est nominati denuntiatus vel manifestus percussor clericus, vt nunc suppono ex supra dictis circa Extrauag. Ad eustandâ. Debet autem hoc intelligi de participatione secundum communicationem externam: nâ quoad internam, quæ est in suffragiis, vel orationibus communibus, supra diximus ius antiquum mansisse integrum: omnemque excommunicatum esse ab his suffragiis exclusum, non vero ab omni alia communicatione cum fidelibus. Tertio oportet vt quælibet ex his communicationibus sit prohibita hoc ipso quod quis excommunicatus est: quamquam hoc non semper sufficiat ad formalem participationem eius, qui cum excommunicato communicat. Declaratur prior pars, nam excommunicatio non omnis communicatio, & in omni oportunitate prohibita est, sed quæ nec ad salutem animæ, nec corporis, nec ad graue damnum vitandum necessaria sit: quæ uero in iure explicite, vel implicite non excipitur: ergo quoties in ijs communicat, quæ illi concessa sunt, communicare cum illo, non est participare cum excommunicato proprie ac formaliter quatenus excommunicatus est, sed cum eo, quæ esse excommunicatum, impertinens est ad illam communicationem. Altera pars exponitur, quia oportet communicationem esse voluntariam, ita vt per ignorantiam, vel vim non excusetur, alias dici non potest formalis participatio.

His positis duos effectus in genere operatur excommunicatio in aliis fidelibus, quoad hanc participationem. Vnus est per se, & immediatus, scilicet obligatio ad vitandas dictas participationes cum excommunicato. Secundus est magis remotus, & quasi per accidens, videlicet aliqua censura, vel poena, quam incurrunt participantes cum excommunicato aliquo ex dictis tribus modis. Hi autem duo effectus non sunt æquales in omnibus dictis participationibus: & ideo in singulis eos breuiter explicare necesse est.

Circa participationem ergo in crimine aduertendum est, quamuis iure naturæ intrinsece malum sit ac per se prohibitum participare cum aliquo in crimine eius: nihilominus quoties aliquis excommunicatur pro aliquo crimine, speciali præcepto Ecclesiastico prohiberi omnes alios fideles, ne cum illo participant, vel cooperentur ad contumaciam in tali crimine. Hoc colligitur ex c. Nuper, & ex c. Si concubine, de Sent. excomm. Sicigitur habet omnis excommunicatio maior priorem ex dictis effectibus in hoc genere participationis. Dices, Interdum

A in multis excommunicationibus declaratur, vt in eis comprehendantur omnes dantes auxilium, fauorem, &c. signum ergo est, non omnem excommunicationem includere hoc peculiare præceptum Ecclesiasticum. Respondetur, hoc esse verum de illa participatione in crimine, quæ est ad committendum ipsum crimen, prius quam incuratur excommunicatio, seu propter quod incurritur excommunicatio: de illo enim loquuntur similia præcepta: nos autem agimus, vt in principio dixi, de participatione cum eo, qui iam excommunicatus supponitur: & ideo non dixi hoc præceptum inclusum in excommunicatione vnus respectu aliorum esse de non participando in commissione criminis, quæ ad excommunicationem supponitur, sed in contumacia in crimine commissio, quæ post excommunicationem durare solet: quam doctrinam bene indicauit Nauarrus cap. 27. num. 32.

Secundus vero effectus excommunicationis quoad sic participantes est, quia eandem incurrunt excommunicationem maiorem, quæ ipsi principali delinquenti imposita est. Ita habetur in dicto cap. Nuper, quatenus in eo definitur, participantem in crimine cum excommunicato excommunicationem incurrere, à qua non potest absolui nisi ab illo, à quo ipse criminofus absolui potest: inde enim constat illam excommunicationem esse maiorem. Et duplex ratio redditur: quia agentem & consentientem par poena contrahere debet; & quia sic participans in crimine damnato, ipsum damnantem offendit. Quæ fuerunt rationes mouentes ad statuendum tale ius. Ex eodem principio dicitur in dicto cap. Si concubina, excommunicationem maiorem latam in concubinas clericorum, ex consequenti comprehendere ipsos Clericos concubinarios, qui post latam sententiam communicant in eodem crimine talibus concubinis, quia scilicet talis excommunicatio vniuersaliter ad participantes extenditur: non enim tanquã speciale in illo crimine hoc ibi statuitur, sed ex generali regula inferitur. Et propter hæc, & similia decreta dicitur in cap. Statuimus, de Sentent. excommunic. in 6. participantes cum excommunicato non debere à iudicibus generatim excommunicatione maiori damnari, saluis constitutionibus contra illos legitime promulgatis, qui in crimine præsumunt participare damnato.

Atque ex hoc secundo effectû confirmatur primus: quia Ecclesia non ferret hanc censuram in huiusmodi participantes, nisi in illa participatione specialiter essent contumaces, & inobedientes præcepto eiusdem Ecclesiæ: ergo non solum illa participatio in crimine per se mala est, sed etiam speciali præcepto ab Ecclesia prohibetur, & tam prohibitio quam censura in illis iuribus continetur. Quid autem necessarium est ad huiusmodi censuram contrahendam propter hanc participationem? Respondetur, primum vt sit communicatio cum eo, qui iam excommunicatus est, vt dixi, & consequenter vt is, qui communicat, sciat alium esse excommunicatum: nam si id ignoret, excusabitur à contumacia, & consequenter à censura, dummodo ignorantia talis sit, quæ ad accusandum sufficiat, iuxta principia superius tradita de censuris in communi. Sed an necessarium sit excommunicatum illum esse denunciatum, & hoc sciri ab ipso, qui cum eo in crimine participat, propter Extrauagantem, Ad eustandâ: nam antea sufficiebat scientia excommunicationis, nunc autem, sicut non tenemur vitare excommunicatum, nisi denunciatum, ita non videmur teneri ex præcepto speciali Ecclesiæ ad vitandum illum etiam in crimine, nisi denunciatus sit, quâuis alioqui ad id teneamur naturali, & diuino iure: tando sufficit, ergo non incurratur dicta excommunicatio sic participando cum excommunicato non denunciato. Atque ita affirmat Nauarrus dicto cap. 27. numer.

Nauarr.

Participas in crimine cum excommunicato, eandem incurrit excommunicationem.

Num ad hanc excommunicationem incurrendam sola ratio cum excommunicato vitando sufficit.

Vide Feli-
mundi. c.
Si concub.
Nauarr.

112. Quæ sententia difficilis quidem apparere potest, quia vix credibile est voluisse Concilium Constantiense, aut Basiliense auferre specialem obligationem Ecclesiasticam non communicandi in crimine excommunicato, cum hæres per se, & intrinsece mala sit: & ideo vtile esse non potuerit talē prohibitionē auferre. Nihilominus tamē quia materia fauorabilis est, & verba Extrauagantis absoluta, & generalia sunt, sententiam illam probandam censeo: nam auferre talem prohibitionem vtile esse potuit ad vitanda scandala, & pericula: qui fuit finis illius Extrauagantis. Necessarium ergo est, vt talis communicatio sit cum excommunicato denunciato.

In quo cri-
mine de-
beat esse
hac com-
municatio.

Opportet etiam, vt sit communicatio in crimine propter quod excommunicatus est. Hoc est enim, quod dicitur in dicto cap. *Statuimus*, in crimine damnato. Et ratio est clara ex dictis, quia alias non esset communicatio hoc speciali modo contraria, & iniuriola excommunicationi. Vnde si Petrus esset excommunicatus propter futurum in tali Ecclesia factum, & Paulus postea cum eo communicaret in crimine damnato: secus vero esset, si ille fuisset excommunicatus, quia fur absolute: postea enim cum illo communicando in quocunque furto, iam esset excommunicatio in crimine damnato; & sic de alijs similibus. Denique qualis debeat esse hæc communicatio, seu participatio, bene declarat Richardus in 4. dist. 18. art. 9. quæst. 2. dicens necessarium esse, vt aliquis per se moraliter influat, seu cooperetur ad crimen alterius, quatenus tale est, & sub tali censura prohibetur, siue id sit dando auxiliū, siue fauorem, aut consilium, iuxta dictum capit. *Nuper*: non autem satis erit fauere ipsi personæ, vel secundum se, vel in alio opere, licet inde ex accidente, seu indirecte resulet excommunicatum fieri potentiorē, animosiorē ad suum crimen continuandum.

Censura
hac est lata
in iure.
Communis.

Atque ex his intelligitur, hanc censuram esse ipsi iure latam, non ab homine, etiam quando ipse principaliter excommunicatus ab homine ligatus est: quod notauit Couarruias in capit. *Alma*, 1. par. §. 3. numero 5. & dicit esse communem sententiam: Ac merito: nam aperte colligitur ex dicto ca. *Statuimus* in illis verbis, *Salus constitutionibus contra illos legitime promulgatis*, &c. Hic ergo effectus ex illis constitutionibus proxime nascitur. Item peculiare illud ius Ecclesiasticum, quo hæc communicatio in crimine strictius prohibita est, ius commune est: & illi est per se & virtute sua annexa hæc censura: ergo ipso iure incurritur. Cuius argumentum etiam est, quia licet iudex alterum excommunicatus, velit ab hac obligatione, & censura excipere excommunicantes in tali crimine, non poterit: cuius ratio non est alia, nisi quia non eius voluntate fertur, sed posita priori excommunicatione necessario consequitur ex vi ipsius iuris. Sicut excommunicatio minor, quæ incurritur propter alias communicationes, licet interdum supponat excommunicationem maiorem ab homine latam, ipsa tamen semper ex vi iuris incurritur: & non iudicis, sed iuris existit, vt expresse asseritur in dicto cap. *Nuper*. Vbi etiam ponderanda sunt illa verba: *Quamuis enim & tunc*, &c. nam per ea manifeste æquiparantur quoad hoc excommunicatio maior, quæ incurritur propter communicationem in crimine: & minor, quæ ob communem communicationem, scilicet, quod vtrique est à iure. Atque hinc fit, vt sicut Episcopus, qui aliquem excommunicauit communicando cum illo in actionibus vulgaribus, in minorem excommunicationem incidit, ita, si cum eodem communicet in crimine, incidet in maiorem: est enim eadem vtrique ratio, quia vtrique poena ipso iure imposita est, cui omnis excommunicator est subie-

ctus, præter Summum Pontificem: quod tamen non procederet, si hæc excommunicatio esset ab homine: quia nemo potest seipsum excommunicare.

Tandem addendum est, huiusmodi censuram esse reseruatam ei, qui illum excommunicauit, cum quo in crimine participatur. Ita cauetur in dicto cap. *Nuper*. Quod factum esse videtur quali in satisfactionem eius: quia sic participans cum excommunicato, excommunicationem maxime offendere videtur. Quapropter si excommunicatio principalis erat à iure, & non reseruata excommunicatione participantis, in eodem ordine manebit, & à quocunque ordinario tolli poterit: si autem prior sit reseruata, altera etiam eidem reseruata erit: si vero prior excommunicatio sit ab homine, sicut hæc non tollitur nisi ab eo, qui eam tulit; ita neque altera: Nunquam tamen excluditur Superior, iuxta tradita supra de censuris in communi, & adnotatur in dicto cap. *Nuper*. Vnde in eo casu si contingat, excommunicatum participare in crimine cum excommunicato à se, à Superiori tantum absolui poterit, cum non possit ipse absolvere seipsum: quamuis probabile sit, posse alteri suam potestatem committere, & ita ab alio per iurisdictionem à se delegatam absolui, sicut absoluit Pontifex à peccatis; de quo alias. Aduertit autem Nauarrus in dicto numero 112. hunc participantem in crimine cum excommunicato, non semel tantum, sed toties hanc censuram incurere, quoties cum illo in crimine participat: quia toties agit contra canonem. Vnde fit, vt tunc pluribus absolutionibus indigeat, vel vna quæ in plures censuras feratur, iuxta superius dicta de censuris in communi.

Quæ pte
ad hanc
communicationem
ne alij
74.

Nauarra.

De excommunicatione in diuinis cum excommunicato.

Circa secundum punctum de participatione in sacris, seu diuinis, nihil fere addendum superest: nam in superioribus factis declarauimus duos illos effectus, quos excommunicatio habet circa hanc communicationem, scilicet prohibitionem, & poenam. Et de priori ostendimus esse adeo grauem, vt ex genere suo obliget sub mortali, quam ex leuitate materie possit esse veniale, & interdum possit habere iustam excusationem ignorantie, vel necessitatis, vt ibi satis explicuimus. De secundo vero effectu diximus, generatim loquendo, nullam poenam, vel censuram nouam hinc resultare, præter excommunicationem minorem, quæ pro qualibet communicatione cum excommunicato incurritur. Dico autem generatim: nam Clerici exercentes diuina, vel ad illa admittentes excommunicatos, interdum sunt irregulares, interdum suspenduntur, aliquando concurrentibus multis conditionibus maiorem excommunicationem incurrunt Papæ reseruata; iuxta cap. *Significauit*, de Sententia excommunic. Quæ omnia cum in Superioribus late tractata sint, hic repetere non est necesse. Sicut etiam posset hic addi limitatio de excommunicatione maiori iis imposita, qui excommunicatum Ecclesiasticæ tradunt sepulture: nam illa etiam est quædam communicatio in sacris; tamen illam etiam fuse explicauimus supra, de illa communicatione differentes.

De communicatione vulgari cum excommunicato.

Circa tertium punctum de quauis alia externa & vulgari communicatione, satis etiam ex superioribus constat duo illa, quæ hic proposuimus: scilicet obligatio, & poena: nam obligatio-

10.

nem ostendimus ex variis iuribus, quæ de hac re lo-
quuntur: eamque ita grauem esse declarauimus, vt
in illa etiam materia saepe obliget sub mortali:
quamuis in singulis actionibus humanæ, & politicæ
communicationis, regulariter loquendo, & secluso
contemptu solum obliget sub veniali. De poena vero
certum est ibi non interuenire aliam censuram,
præter excommunicationem minorem loquendo
de censura ipso iure lata: nam ab homine interdum
extenditur excommunicatio maior ad communi-
cantes cum excommunicato, in hoc genere com-
municationis: illa vero ferri non potest per senten-
tiam generalem, sed per specialem in determina-
tam personam, trinaque monitione præmissa: & a-
liter lata huiusmodi excommunicatio nulla existit, B
iuxta cap. Statuimus, de Sententia excommuni-
cationis, in 6. Et hætenus de effectibus excommuni-
cationis.

DISPUTATIO XVIII.

De causis maioris excommunicationis.

Materia hæc in superiori tractatu
de Censuris in communi co-
piose disputata est, & fere om-
nia, quæ diximus, maxime in
excommunicatione locum habent: ideo-
que solum necesse est breuissime collige-
re, quæ ad hanc censuram pertineant, & si
quid speciale superest, illud addere. Et ean-
dem rationem, quamuis de singulis causis
propriis disputationes supra instituerimus
in præsentī hac vnica omnes comprehen-
demus.

SECTIO I.

Quis possit excommunicationis censuram ferre.

Diximus in superioribus, duplicem esse
excommunicationem; à iure scilicet,
& ab homine: quæ diuisio ab efficien-
tibus causis sumpta est: duplex ergo est
causa efficiens excommunicationis;
scilicet ius, & homo: vel certe quia hoc ius non est
diuinum, sed humanum tantum Ecclesiasticum: ideo
simpliciter dici potest homo Ecclesiasticus, seu
potestatem habens Ecclesiasticam, causa efficiens
huius censuræ. Duobus tamen modis, scilicet vel fe-
rendo ius, vel ferendo sententiam vel in generali,
vel in speciali hanc poenam continentem. Vnde fit,
potestatem Ecclesiasticam proxime, ac per se neces-
sariam ad excommunicationem ferendam esse po-
testatem iurisdictionis Ecclesiastici fori contentio-
si. Nam hæc est proximum, ac per se principium ius
dicendi siue per leges, siue per sententiam, quamuis
non æqualis ad vtrumque modum: sed altior, &
maior iurisdiclio ad leges condendas, & consequen-
ter ad excommunicationem à iure ferendam, quam
ab homine, necessaria sit. Potestas autem ordinis per
se ad hunc actum non requiritur, quamuis iuxta ra-
tionabilem Ecclesiæ consuetudinem institutioni
Christi, & rerum naturis consentaneam, nunquam
illa iurisdiclio sine aliquo ordinis fundamento, vel
initio concedatur. Quæ omnia in superioribus tra-
ctata, & explicata sunt, & in eis conueniunt Theo-
logi in quarto, distinctione decima octaua, & Cano-
niste in cap. Cum ab Ecclesiæ, de officio ordinari.
& cap. Transmissam, de Elect. cum similibus, Na-
Fr. Suarez tom. 5.

A uarrus referens alios in cap. Cum contingat, de Re. Nauarr.
script. in 2. caus. nullit. nu. 27.

Circa ius, quatenus est causa huius censuræ, so-
lum occurrebat hic addendum, quæ sint illa specia-
lia iura, in quibus talis censura ipso facto contra-
henda ferretur: nam cætera, quæ de hac causa in com-
muni sumpta, & de verbis necessariis ad hunc effe-
ctum, desiderari possunt, in disputatione 3. sectione
2. dicta sunt. Verumtamen ne hanc causarum ex-
communicationis tractationem, & cognitionem
obscuram, & prolixam reddamus, commodius erit
post consummatam doctrinam de excommuni-
catione maiori, omnes excommunicationes iure ipso
latas recensere, easque breuiter explicare.

De excommunicatione ab homine.

Circa excommunicationem ab homine præter
ea, quæ diximus de censura in communi, quæ
hic applicanda sunt, duo tantum addenda occur-
runt: primum est, an Parochi habeant aliquando
potestatem excommunicandi saltem pro aliquibus
delictis: nam quidam Doctores hoc eis tribuere vi-
dentur, vt patet ex Diuo Thoma in 4. distinctione
18. quæ. 2. art. 2. quæst. 1. quam refert, & sequitur Syl-
vester, Excommunicatio, 1. numero 5. vbi ait, ex offi-
cio tantum Episcopos hoc posse, tamen in furto, &
rapina, & similibus casibus à iure concessis, etiam
Parochos habere hæc potestatem quasi delegatam,
& ex commissione. Addit præterea Sylvester ex Ho-
stiensis, etiam in notoriis, quæ non indigent inquisi-
tione vlla, posse Parochos excommunicare. Imo
Glossa in cap. 29. quæst. 1. & in §. Hæc, post cap. Mira-
mur, vers. Cum ergo, 2. 4. quæstion. 1. dicit, quemlibet
Sacerdotem posse excommunicare. Sed hoc impro-
babile est: & illud etiam de Parochis est mihi incer-
tum, quia non inuenio ordinarium ius, vel scriptum
priuilegium, in quo fundatum sit. Nam cap. Cum
inhibito, §. Sane, quod citari solet, nihil probat, quia
ibi solum habetur, ad Parochi munus pertinere, De clande-
stina de-
prohibere clandestina matrimonia: quod autem id
sponsat.
possit sub hac censura prohibere, ibi non dicitur.

Quapropter generaliter statuendum est, parochos
non posse excommunicare, sed tantum Episcopos
iure quasi proprio. Quæ est communis sententia
cum Glossa in cap. Nemo, 2. qu. 1. tener Abbas in cap. Glossa,
Si Sacerdos, 2. de offic. ordinari. num. 10. & cap. Si quis
contra Clericum, num. 51. & ca. Cum contingat, num. 3. Nauarr.
de Foro competent. Nauarrus in cap. Cum contin-
gat, de Rescript. Soto in 4. d. 22. quæst. 2. art. 1. Quod
tamen extendendum est ad eos, qui iurisdictionem
Episcopalem participant ex speciali institutione,
aut priuilegio, vel etiam consuetudine. Quo solo ti-
tulo poterunt excipi aliqui Parochi, si alicubi sit
consuetudo, vt in aliquibus casibus possint excom-
municare, vt notauit Abbas in cap. 3. de offic. ordi-
narij numero decimo, nam consuetudo interdum
dat iurisdictionem, vt in superioribus tractatum
est. Illa vero seclusa, Parochi non habent iurisdic-
tionem in foro contentioso, neque in causa aliqua
iudicium ferre possunt: ergo nec sententiam ex-
communicationis.

Aliud punctum tractandum est de Episcopis, quo-
modo possint sententiam excommunicationis fer-
re, quæ completum habeat effectum. Et est ratio
dubij, tum ex parte excommunicati, tum ex parte a-
liorum fidelium. Ex priori quidem capite, quia ex-
communicatus vbique terrarum tenetur abstinere
ab omni fidelium communicatione, & à Sacramen-
torum, & aliorum diuinorum participatione; Epi-
scopus autem particularis non potest ferre legem,
que obliget subditos, qui extra suam diocesim ver-
santur: multo minus potest ferre legem, quæ ob-
liget subditam, etiam si domicilium mater: cum ta-
mea

2

Num Paro-
chi possint
excommu-
nicare.

D. Thom.
Sylvest.

De clande-
stina de-
prohibere
sponsat.

Resolutio.

Glossa,
Abbas.
Nauarr.

Soto.

An Episco-
pus ferre pos-
sit senten-
tiam ex-
communica-
tionis, qua
habeat com-
pletum effe-
ctum.
Prior dubi-
tandi ratio.

Bb

mea